

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน ต่อกิจกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย The Effect of Learning Program Through a Group Process and Cartoon Storybook on Self Care Behavior in School Age Children with Thalassemia.

ช่อลัดดา งอกวงษ์ พย.ม* จินดา ตั้งวรพงศ์ชัย ปส.ด**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบศึกษาสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูนต่อกิจกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเด็กโรคธาลัสซีเมียอายุ 6-12 ปี ที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโพ้นทอง ตำบลโพ้นทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม จำนวน 30 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยการจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย หาค่าคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และตรวจสอบความเที่ยงโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์รวม 0.898 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที

ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมดูแลตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมดูแลตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : โปรแกรมการเรียนรู้, กระบวนการกลุ่ม, การเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน, พฤติกรรมดูแลตนเอง, เด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย

* นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This study is a quasi – experimental research which two groups pre – post test design. The purpose of the study was to determine the effect of learning program through a group process and Cartoon Storybook on self care behavior in school age children with thalassemia. The sample were the school age children with thalassemia sought medical services at thalassemia clinic of Phontong Primary care unit, Tombon Phontong, Amphur Banphaeng, Nakornphanom Province. The 30 samples, purposive random sampling technique was applied by drawing lots. The first 15 subjects were assigned to be experimental group, the next 15 subjects were assigned to be a control group. The experimental group was applied for learning program through a group process and Cartoon Storybook with using group process. The quality of the questionnaires were determined by cronbach's alpha coefficient. The content validity was examined by 5 experts. The reliabilities of self care behavior showed 0.898. The data were analyzed by using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, paired t-test and independent t-test.

The results of this study were as follows: After the experiment, the mean score of self care behavior of the experimental group was significantly higher than the control group ($P < 0.01$). The mean score of self care behavior of the experimental group after the experiment was significantly higher than the mean score of self care behavior of the experimental group before they entered the learning program through a group process and Cartoon Storybook with using group process. ($P < 0.01$).

Key words : learning program, group process, cartoon storybook , self care behavior, school age children with thalassemia

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยพบอุบัติการณ์โรคธาลัสซีเมียปี พ.ศ 2547-2548 เพิ่มจากร้อยละ 9.47 เป็นร้อยละ 12.89 และจากรายงานผู้ป่วยนอกที่มารับบริการของศูนย์สุขภาพชุมชนโพธารอง ตำบลโพธารอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม ระหว่างปี 2547-2549 พบผู้ป่วยเด็กธาลัสซีเมียมารับบริการเพิ่มมากขึ้น จากเดิมร้อยละ 21 เป็นร้อยละ 67¹ โรคธาลัสซีเมียส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยเด็กในหลายด้านทั้งด้านร่างกาย จิต อารมณ์ และสังคม ผู้ป่วยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสรีรวิทยาและเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ได้มาก อาทิ ภาวะเหล็กเกินเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ หัวใจวาย และมีโอกาสติดเชื้อได้ง่าย มีภาวะซีด อ่อนเพลียเหนื่อยง่าย การเจริญเติบโตพัฒนาการไม่สมวัยต้องรักษาเป็นเวลานานตลอดชีวิต ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ป่วยในการดูแลตนเองให้ถูกต้อง ช่วยลดความรุนแรงของโรค และป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน²

ตามแนวคิดทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม³ กล่าวว่า การดูแลตนเองเป็นกิจกรรมที่บุคคลริเริ่มและกระทำด้วยความตั้งใจและมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อดำรงไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพและความผาสุกของตน โดยโอเร็มได้แบ่งการดูแลตนเองเป็นสองระยะ คือ ในระยะแรกของการดูแลตนเองนั้นเป็นระยะของการพิจารณาและตัดสินใจที่จะนำไปสู่การกระทำ และในระยะที่สองเป็นระยะที่ลงมือกระทำและผลของการกระทำ โดยในระยะแรกเป็นระยะของการคิดเพื่อที่จะหาคำตอบว่า จะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างและทำเพื่อเหตุผลอะไรก่อนที่จะตัดสินใจลงมือกระทำ ระยะนี้บุคคลจึงต้องการความรู้เป็นพื้นฐาน และต้องการ ทักษะที่จะสังเกต และทักษะในการคิดที่จะเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ การให้ความรู้จะช่วยพัฒนาความรู้และแก้ไขความรู้อันผิด เสริมสร้างให้มีความคิด เจตคติ และการปฏิบัติพฤติกรรมในการดูแลตนเองที่ถูกต้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนา โปรแกรมการให้ความรู้ ด้วยกระบวนการกลุ่มเพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้ป่วยเด็กวัย เรียนโรคธาลัสซีเมีย ได้มาเรียนรู้พูดคุยแลกเปลี่ยน ความรู้ความคิดเห็น และประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะ สุขภาพซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ไขปัญห⁴ และเกิดความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดูแลตนเองที่ต้องการ ได้ฝึกทักษะ ทำให้ได้เห็นแบบอย่างการดูแลตนเองที่ ถูกต้อง³ และเพื่อให้ผู้ป่วยเด็กเห็นภาพเป็นรูปธรรม มากขึ้นได้นำเอาการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูนมาใช้ เป็นสื่อในการสอนเป็นเรื่องที่มีภาพและการจัดลำดับ เรื่องราว ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นเรื่องราวอย่าง สมบูรณ์ โดยใช้สื่อบอกเล่าสิ่งที่เด็กต้องปฏิบัติเป็นวิธี ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์เร็วยิ่งขึ้น กระตุ้น ความสนใจผ่านสื่อการสอนที่เป็นการ์ตูน เพราะเป็นสื่อ ที่ได้รับความสนใจจากเด็กวัยเรียนมากที่สุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำโปรแกรมการให้ความรู้ด้วย กระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน มาใช้ในการให้ความรู้ จะทำให้ผู้ป่วยเด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดแนวความคิด และความรู้ในการดูแลตนเองที่ต้องการ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาของตนเอง และพัฒนาไปสู่ พฤติกรรมการดูแลตนเองที่ต้องต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแล ตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง
2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแล ตนเองระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในระยะ หลังการทดลอง

สมมุติฐานการวิจัย

1. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองจะมีคะแนน พฤติกรรม การดูแลตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองจะมีคะแนน พฤติกรรม การดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้โปรแกรม การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่านิทาน ประกอบภาพการ์ตูนต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย อายุ 6-12 ปี ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ในศูนย์สุขภาพ ชุมชนโพธิ์ทอง บ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีการดูแลตนเอง ของโอเร็ม³ โดยโอเร็ม กล่าวว่า การดูแลตนเองเป็น พฤติกรรมที่กระทำโดยจงใจและมีเป้าหมายของบุคคล ทำให้ มีผลต่อตนเอง เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้เป็นปกติสุข ทั้งการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเอง ที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเอง ที่จำเป็นเมื่อเกิดปัญหาสุขภาพ ซึ่งเป็นความต้องการ ดูแลตนเองทั้งหมด เพื่อตอบสนองความต้องการ ของมนุษย์ ขึ้นกับความสามารถของบุคคลที่จะตัดสินใจ กระทำการดูแลตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการ ที่เกิดขึ้น แต่เมื่อความต้องการในการดูแลตนเองทั้งหมด มากกว่าความสามารถในการดูแลตนเอง ทำให้เกิด ความพร่องในการดูแลตนเอง ดังนั้นระบบการพยาบาล จึงเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยพยาบาลจะต้องเป็นผู้ประสาน เชื่อมโยงความช่วยเหลือต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนอง ความต้องการตามความคาดหวังที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หรือเพื่อควบคุมและพัฒนาความสามารถในการดูแล ตนเองของบุคคล ระบบการพยาบาลที่นำมาใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ เป็นระบบสนับสนุนและให้ความรู้ ประกอบด้วย การชี้แนะ การสนับสนุนด้านร่างกายและจิตใจ การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและการสอน การให้ความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยเด็กมีความรู้ที่ถูกต้อง^{5,6,7} เป็นพื้นฐาน การตัดสินใจนำไปสู่การมีพฤติกรรมการดูแลตนเอง ที่ถูกต้องตามมา การชี้แนะเป็นวิธีการที่พยาบาลช่วยให้ ผู้ป่วยตัดสินใจเลือกวิธีการดูแลตนเองโดยที่พยาบาล ไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจให้กับผู้ป่วย เพียงแต่คอยแนะนำ

บอกแนวทางและให้ข้อมูลที่จำเป็น ส่วนการสนับสนุนด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวิธีการส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองได้ ช่วยให้ผู้ป่วยเห็นคุณค่าความสามารถของตนเอง

การจัดโปรแกรมให้ความรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม⁸ ร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูนครั้งนี้ เป็นกลุ่มเด็กวัยใกล้เคียงกัน มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้เป็นการส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะตกอยู่ในภาวะเครียด และมีความเจ็บปวด วิธีการสนับสนุนเป็นคำพูด กิริยา ท่าทาง การสัมผัส การให้กำลังใจ การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ นำสู่การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองและเป็นการเพิ่มแรงจูงใจของผู้ป่วยในการวางแผนเป้าหมายที่เหมาะสม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนการสอนการพัฒนาความรู้หรือทักษะบางประการ เป็นวิธีการที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งในการพัฒนาความสามารถของผู้ป่วยในการดูแลตนเอง ซึ่งการสอนจะต้องยึดหลักการเพิ่มศักดิ์ศรี และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ป่วยให้ผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของเด็กวัยเรียน ซึ่งเป็นวัยที่ชอบทำกิจกรรมต่างๆ กับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ยอมรับฟังและทำตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ยอมรับและปรับตัวต่อพฤติกรรมของกลุ่มได้ เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การจัดการเรียนรู้การสอนจึงจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงได้ทำกิจกรรมต่างๆ ให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามลักษณะความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก จึงได้นำโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ร่วมกับการเล่านิทานประกอบการ์ตูนมาใช้ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย

วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ป่วยเด็กวัยเรียนที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคธาลัสซีเมีย ที่มารับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโพธิ์ทอง ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากรที่ศึกษาโดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. อายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิง
2. รู้สึกตัวดีพูดคุยรู้เรื่อง
3. สามารถพูดฟังภาษาไทยและสื่อความหมายได้ดี

ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือติดเชือรุนแรง

4. ผู้ป่วยเด็กยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย และผู้ปกครองอนุญาตให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย
 - โปรแกรมการเรียนรู้

โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ร่วมกับการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน ประกอบด้วย คู่มือโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มที่อธิบายเกี่ยวกับ วิธีการทำกิจกรรมของกระบวนการกลุ่ม⁸ มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 3 ครั้ง โดยมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมกลุ่มครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 3 สัปดาห์ การจัดกิจกรรมกลุ่มแต่ละครั้ง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ระยะเวลาสร้างสัมพันธภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาให้ความรู้ ซึ่งเน้นสนับสนุนและแก้ไขปัญหาร่วมกัน จะเป็นการให้ความรู้โดยการเล่านิทานประกอบภาพการ์ตูน เรื่องหนูดีคนเก่งดูแลตนเอง เป็นหนังสือการ์ตูนที่อธิบายเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย มีภาพและคำบรรยายประกอบ โดยใช้เป็นสื่อการสอนและแจกให้ผู้ป่วยเด็กนำไปทบทวนที่บ้าน ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วย เด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ เรื่องการรับประทานอาหาร การป้องกันการติดเชื้อ การป้องกันอุบัติเหตุ การออกกำลังกาย การนอนหลับพักผ่อน

การมาตรวจตามนัด การรับประทานยา การสังเกต
ความผิดปกติต่างๆ ขณะได้รับการรักษา

ขั้นตอนที่ 3 ระยะสิ้นสุดการทำกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบด้วย

- แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเด็ก
- แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเอง

ของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเด็กทั้ง 2 กลุ่มนำมา
แจกแจงความถี่และร้อยละ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัย
เรียนโรคธาลัสซีเมีย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม
ควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้สถิติที่ กรณี 2 กลุ่ม
ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent t-test)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน
โรคธาลัสซีเมีย ระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติ ที่ กรณี 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน
(paired t-test)

ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า
กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.3 มีอายุ
ในช่วง 10 - 12 ปี ร้อยละ 53.3 เป็นบุตรคนที่ 1
ของครอบครัว ร้อยละ 75.0 เป็นครอบครัวเดี่ยว
ร้อยละ 53.3 ผู้ดูแลหลักของกลุ่มทดลองเป็นมารดา
ร้อยละ 75 บิดามารดาส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร
ร้อยละ 86.7 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถม
ศึกษาปีที่ 4 - 6 ร้อยละ 53.3 ระยะเวลาที่ทราบว่า
เป็นโรคธาลัสซีเมียช่วง 1 - 3 ปี ร้อยละ 75 และ
เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคธาลัสซีเมีย ร้อยละ 60
ในกลุ่มควบคุมพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ
53.3 อายุในช่วง 10 - 12 ปี ร้อยละ 50.3 เป็นบุตร
คนที่ 1 ของครอบครัว ร้อยละ 75.0 เป็นครอบครัวเดี่ยว
ร้อยละ 53.3 ผู้ดูแลหลักของกลุ่มทดลองเป็นมารดา
ร้อยละ 86.7 อาชีพบิดามารดาทำอาชีพเกษตรกร
ร้อยละ 86.7 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่
4 - 6 ร้อยละ 60 ป่วยเป็นโรคธาลัสซีเมีย 1 - 3 ปี
ร้อยละ 86.7 และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคธาลัสซีเมีย
ร้อยละ 60

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน
โรคธาลัสซีเมีย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง
กับกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน
โรคธาลัสซีเมีย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการดูแลตนเอง	$\bar{x}$	S.D.	t	P-Value
กลุ่มทดลอง	29.78	31.69	5.6	0.00
กลุ่มควบคุม	18.74	27.58		

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ร่วมกับการเล่นนิทานประกอบภาพการ์ตูน มีค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมการดูแลตนเองเท่ากับ 29.78 และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 31.69 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมการดูแลตนเอง เท่ากับ 18.74 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 27.58 เมื่อทำการทดลองทางสถิติพบว่า

คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองสูง กว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.00$) (ตารางที่ 1)

1.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน โรคธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลองใน กลุ่มทดลอง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง

ระยะการทดลอง/พฤติกรรมการดูแลตนเอง	$\bar{x}$	S.D.	t	P-Value
ก่อนการทดลอง	15.17	23.42	8.12	0.00
หลังการทดลอง	29.78	31.69		

จากผลการศึกษาพบว่าก่อนการทดลองคะแนน พฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน โรคธาลัสซีเมียในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.17 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 23.42 หลังการ ทดลองคะแนนพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็ก วัยเรียนโรคธาลัสซีเมียในกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.78 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 31.69 และ เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน โรคธาลัสซีเมียหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 2)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยแยกตามสมมุติฐาน ดังนี้
สมมุติฐานที่ 1 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองสูงกว่า ก่อนการทดลอง

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ป่วยเด็กวัยเรียน โรคธาลัสซีเมียกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมการ เรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่นนิทาน

ประกอบภาพการ์ตูน มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรร มการดูแลตนเองสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 2) สอดคล้อง ตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อธิบายเหตุผลได้ดังนี้

จากทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม² โดยโอเร็ม กล่าวว่า การดูแลตนเองเป็นพฤติกรรมที่กระทำโดยจงใจ และมีเป้าหมายของบุคคลทำให้มีผลต่อตนเองเพื่อ ส่งเสริมสุขภาพให้เป็นปกติสุข ทั้งการดูแลตนเอง ที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะ พัฒนาการ และการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อเกิดปัญหา สุขภาพ ซึ่งเป็นความต้องการดูแลตนเองทั้งหมด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ขึ้นกับความ สามารถในการตัดสินใจที่จะกระทำในการดูแลตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น แต่เมื่อความ ต้องการในการดูแลตนเองทั้งหมดมากกว่าความสามารถ ในการดูแลตนเอง ทำให้เกิดความพร่องในการดูแล ตนเอง ดังนั้นระบบการพยาบาลจึงเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยพยาบาลจะเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงความช่วยเหลือ ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการ ตามความคาดหวังที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หรือเพื่อควบคุม

และพัฒนาความสามารถในการดูแลตัวเองของบุคคล⁹ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้การพยาบาลระบบสนับสนุนและให้ความรู้ประกอบด้วยการชี้แนะ การสนับสนุนด้านร่างกายและจิตใจ การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและการสอนโดยพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่าทานประกอบภาพการ์ตูนสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของผู้ป่วยเด็ก ช่วยให้ผู้ป่วยเด็กมีความรู้ที่ถูกต้อง เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจนำไปสู่การมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้องตามมา ซึ่งโปรแกรมการให้ความรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลุ่มเด็กวัยเดียวกันโรคเดียวกันช่วยให้สมาชิกกลุ่มพูดคุยระบายความรู้สึก ชี้แนะสนับสนุนซึ่งกันและกัน สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดูแลตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และตัดสินใจที่จะนำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้องต่อไป

สมมติฐานที่ 2 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองจะมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 1) สอดคล้องตามสมมติฐาน อธิบายเหตุผลได้ดังนี้

ในกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่าทานประกอบภาพการ์ตูน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้มีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มของมาแรม⁸ ซึ่งมาแรม กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีในกลุ่มและการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มอย่างชัดเจนในบรรยากาศที่เป็นมิตร จะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความคุ้นเคย เกิดความเชื่อมั่นในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มระบายความรู้สึก กล้าแสดงความคิดเห็นของตนออกมา กระตุ้นให้ช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหามาตามความเหมาะสมของแต่ละคน และเสนอแนะให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มนำมาปฏิบัติ กระบวนการกลุ่มในขั้นตอนนี้จึงทำให้เห็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกกลุ่ม

ให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดูแลตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และเพื่อให้ผู้ป่วยเด็กมีความรู้ ความเข้าใจและสนใจมากขึ้น ได้นำเอาการเล่าทานประกอบภาพการ์ตูน เพื่อเป็นสื่อประกอบในการให้ความรู้ ซึ่งมีเนื้อหา ภาษา และรูปภาพประกอบที่เหมาะสมกับผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย และให้ผู้ป่วยเด็กนำไปทบทวนที่บ้านจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยเด็ก มีความทรงจำในเนื้อหาดีขึ้นสามารถอ่านทบทวนเองได้ตลอดเวลา การให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้วิจัย ทำให้ผู้ป่วยเด็กได้มีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมการดูแลตนเองในเรื่องต่างๆ ของตนเองและสมาชิกกลุ่มที่เคยปฏิบัติมา ผู้ป่วยเด็กได้เรียนรู้เรื่องการดูแลตนเอง ที่ถูกต้องจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่มด้วยตนเอง ซึ่งทำให้การเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า และมีความหมายต่อผู้ป่วยเด็กมากขึ้น ผู้ป่วยเด็กจะจดจำเนื้อหาได้นานและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐาน การคิดการไตร่ตรองตัดสินใจว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ ดังนั้นเมื่อผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียและการดูแลตนเองที่ถูกต้อง จะนำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรม การดูแลตนเองที่ถูกต้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

ผู้บริหารสถานพยาบาลส่งเสริมให้พยาบาล นำโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่าทานประกอบภาพการ์ตูน ไปปฏิบัติการพยาบาลในสถานพยาบาล พร้อมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในโรคอื่นๆ ต่อไป

2. ด้านการวิจัย

ควรมีการทำวิจัยติดตามพฤติกรรม การดูแลตนเอง ของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับการเล่าทานประกอบภาพการ์ตูนในระยะยาว เช่น 6 เดือนหรือ 1 ปี หรือศึกษาเปรียบเทียบผล การใช้โปรแกรมการเรียนรู้ร่วมกับสื่อการสอนอื่นๆ

เช่น วีดิทัศน์ สไลด์ประกอบเสียง หรือภาพยนตร์การ์ตูน
แอนิเมชัน

เอกสารอ้างอิง

1. งานเวชสถิติศูนย์สุขภาพชุมชนโพนทอง. รายงานประจำปี 2549. นครพนม : (ม.ป.พ.) ; 2549
2. ยุกดี สงวนพงษ์, นิภา อังศุภากร. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัดสรกับภัยการดูแลตนเองของผู้ป่วยเด็กวัยเรียน โรคธาลัสซีเมีย ในโรงพยาบาลชัยภูมิ. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2552 ; 32(1) : 76 – 89.
3. Orem DE., Nursing: concept of practice. 3rded. NewYork: Mc Graw Hill; 1995.
4. สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. พยาบาลกับกระบวนการกลุ่ม. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544; 24(1) : 1-12.
5. Winkler MA, et al. Guidelines for medical and health information sites on the Internet. J. Am. Med Assoc 2000; 283(12): 222.
6. รุจา ภูไพบูลย์. การพยาบาลครอบครัว: แนวคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ; 2548.
7. ทัดพิชาญ์ พิมพอักษร, ชลิตา ธัญธีรกุล, พิมภา สุตรา. การใช้กระบวนการพยาบาลครอบครัวของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดหนองคาย. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2550; 30(1) : 28-35.
8. Maram DM. Group process of Nwising. Philadelphia : W.B. Saunders ; 1987.
9. Hurley A, Whelan, EG. Cognitive development and children is perception of health. Pediatr Nurs 1998 ; 14 (29) : 21-5.